

Aldebaran-fedés

A Bika szeme különleges helyet foglal el az okkultáció-észlelők körében, hiszen egyike a négy 1 magnitúdós csillagnak, amelyet a Hold elfedhet. A négyes közül a legészakibb, az ekliptikától 5 fokra van délre, így a holdpálya ciklusa során évekig keresztezi. Ezért a legtöbb fedést az Aldebaran esetében láthatjuk. Fényességének köszönhetően még telihold idején is könnyen megfigyelhető be- és kilépése. Vöröses színe pedig még különlegesebbé teszi a színtelen holdfelszín mellett megfigyelve.

Bár országszerte felhőzet akadályozta a megfigyelést október 29-án éjjel, mégis kaptunk jó néhány beszámolót. A Hold 91%-os, fogyó fázisban volt, így a belépést a világos oldalon, a kilépést pedig a sötét oldalon láthattuk. Ez megkönnyítette a megfigyelést, hiszen a világos oldalon végig követhető volt a csillag, amíg össze nem ért a holdperemmel, azon egy „hegycsúcsot” alkotva. Az előbukkanás már a terminátortól néhány ívpercre történt a sötét, láthatatlan peremen, mintegy a semmiből előbukkanva volt megfigyelhető a fényes csillag.

Szauer Ágoston okulárprojekcióval a teljes jelenséget végigfotózta. Rosenberg Róbert technikai problémák miatt csak a belépésről készített néhány fotót. Landy-Gyebnár Mónika végigfotózta a jelenséget, a belépéskor a felhőkön keresztül is áttetszett az Aldebaran, a kilépés már felhőmentes égbolton történt. Gyakorlatilag egy szemvillanás alatt egyszer csak ott volt ismét a csillag a Hold árnyékos pereménél, mintegy varázslásra. (Csak a fényképezőgép nézőkéjén át figyelte a kibukkanást 300 mm-re állított objektívén át). Eztán már igen gyorsan siklott tova a Hold.

Vizuális észlelőink közül Szabadi Péter Budapestről szép derült időben sikeresen észlelte az Aldebaran-okkultációt. Az alábbi kontaktus-időpontokat mérte: belépés: 21:53:25 UT, kilépés: 23:03:58 UT. Nyári

Csoknyai Attila	20 L
Kárpáti Ádám	20 L
Kász László	15 T
Landy-Gyebnár Mónika	foto
Márta Zoltán	20 L
Mizser Attila	20 L
Nyári Szabolcs	7x60 B
Rosenberg Róbert	foto
Sánta Gábor	7,2 L
Szabadi Péter	15 T
Szauer Ágoston	10,2 L
Szoboszlai Endre	10x80 B
Tóth D. Krisztián	20 L

A Hold pereme mögött eltűnő Aldebaran. Részletek a Polaris észlelőcsapata által készített videóból (200/2470-es refraktor, Black Magic videokamera)

Szabolcs szintén Budapesten, lakása ablakából figyelte a kilépést 7x60-as binokulárjában. Nem messze Zuglóban Sánta Gábor is teljesen derült és elég jó égen végig követte a jelenséget, a belépést és a kilépést is látta: „Kísérőnk mellett szabad szemmel csak sejteni lehetett a fényes csillagot, de a távcsővel kiválóan látszott a narancsos fényű óriáscsillag. A lencse kiváló leképezése miatt hatalmas élmény volt a Hold felszínén barangolni (a 6 mm-es ortho okulárral kapott 83x-os nagyítással). A megfelelő időponthoz közeledve a csillag eleinte még nagyon messze lévőnek tűnt, de azután az utolsó 1–2 percben rohamosan került közelebb a holdperemhez. Szerencsére épp a műszerbe néztem, amikor eltűnt a csillag: mintha leoltották volna. A kilépésig hátra lévő bő egy órát azzal töltöttem, hogy a holdfelszín finomságaiban gyönyörködtem (figyeltem az árnyékok változását), nyílfthalmazokat kerestem fel, vagy egyszerűen csak a holdfénytől megvilágított tájon merengtem. Nem tudtam pontosan, mikor lép ki az Aldebaran, ezért az egy óra leteltével kissé türelmetlen lettem. Mivel nem akartam lemaradni a kilépés pillanatáról, ezért szememet gyakorlatilag tíz percen keresztül az okulárhoz tapasztva vártam a csillag felbukkanását. Varázslatos látvány volt, amikor előtűnt – nem hirtelen jelent meg, hanem néhány századmásodperc alatt, ami az Airy-korong méretéből adódik. Figyeltem még egy ideig a két égitest távolodó párosát, aztán megnéztem az Orion-ködöt, ezzel búcsúzva ettől a szép estétől.”

A belépés pillanatai a Polarisban. A csillag eltűnését a videokamera kijelzőjén követték (Mizser Attila felvétele)

A budapesti Polaris Csillagvizsgálóban aznap este épp asztrofotós szakkört tartottak. Csoknyai Attila beszámolója: „Előadónk Molnár Péter volt, aki a Naprendszer égitestjeinek fényképezéséről tartott igen részletes és jól felépített beszámolót. A foglalkozás után beszélgettünk erről-arról, próbáltuk elútni az időt az este fontos eseményéig, az Aldebaran-okkultációig. A 21:53 UT-kor esedékes belépést felkészülten vártuk, a 200/2470-es refraktor primer fókuszába szerelt Black Magic videokamera kijelzőjén figyeltük, amint a csillag egyre közelebb kerül a fényes peremhez. A belépés megfigyelése után több mint egy óránk maradt a kilépésig. Néhány perccel 23:04 UT előtt ismét a távcső mögött tömörültünk, és lélegzetvisszafojtva figyeltük, mikor bukkan elő ismét az Aldebaran. A kilépés már csak azért is izgalmasabb volt, mert a Hold sötét, megvilágítatlan pereme elől bukkant ki a csillag fénye – szinte varázstsütsére. A Mare Crisium, az árnyékkal telített Langrenus és a Vendelinus »föjlött«.” A videót Csoknyai Attila, Kárpáti Ádám, Márta Zoltán, Mizser Attila és Tóth D. Krisztián készítette.

A holdperemtől távolodó Antares Szauer Ágoston felvételén

Bólyon Kász László nemcsak az Aldebaran, hanem a Hyadok több csillagának fedését is megfigyelte, bár a párás légkör néha akadályozta az észlelést. Szoboszlai Endrének nem volt szerencséje a belépéssel, Debrecenben borult volt ekkor. A kilépés felé haladva kitisztult az ég, így az előbukkanást könnyen észlelhette 23:07:10 UT-kor.

Szabó Sándor